

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Образ Тимофій

студент 4 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України (м. Київ)

Вирубка лісів у Карпатах: правові наслідки та загрози для екології*

Питання нелегальної рубки українських лісів, особливо в Карпатах, завжди було актуальним. Через запутану систему регулювання, перехресне функціонування контролюючих органів та, безумовно, великий рівень корупції, Україна поступово втрачає один із своїх найцінніших ресурсів – ліс. Наслідки вирубки лісів є серйозною екологічною проблемою в сучасному світі, включаючи втрату біорізноманіття, ерозію ґрунту та зміни місцевого клімату. У Карпатах існує велика кількість унікальних видів рослин і тварин, і вирубка лісів становить загрозу для їхнього вимирання. Багато з

* Наукова керівниця – професорка кафедри аграрного, земельного та екологічного права імені академіка В.З.Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України Людмила Міхневич

цих видів занесені до Червоної книги і вважаються вимираючими. Карпатські гори, особливо їхня лісова рослинність, відіграють важливу роль у регулюванні водного стоку, захисті від стихійних лих, таких як повені та зсуви, а також у поглинанні вуглецю. У Карпатах, де мешкає багато унікальних видів рослин і тварин, знищення лісів ставить під загрозу їх виживання, зокрема як зубр, бурий ведмідь і вовк, перебувають під загрозою вимирання. Лісисті гори також важливі для регулювання водного потоку [4].

Загальна площа лісів в Україні на сьогодні перевищує 10 мільйонів гектарів, що складає близько 16% загальної площі країни, з основними зонами розташування в Поліссі та в Карпатах. Станом на 1 січня 2020 року загальний обсяг лісових ресурсів, які перебувають під контролем Державного агентства лісових ресурсів України, склав 1,6 мільярда кубічних метрів, з них в Карпатському регіоні – 492 мільйони кубічних метрів [2].

За даними Державної екологічної інспекції, наданими відповідно до запиту Укрінформу, протягом першого півріччя 2021 року фахівці здійснили 555 перевірок лісів з метою виявлення порушень природоохоронного законодавства. У результаті складено 2687 протоколів, з яких 749 стосувались нелегальної рубки лісу в Закарпатській та Львівській областях, а також в Карпатському окрузі Державної екологічної інспекції.

Збитки для держави у сфері екології лісів досягають значущих сум. Офіційною оцінкою Держекоінспекції вказується, що за перші шість місяців 2021 року порушники, які займалися нелегальною рубкою лісів, завдали Україні збитків на суму 108,3 мільйони гривень, а за весь попередній рік ця сума складала 316,7 мільйонів гривень. Конкретні збитки, завдані Карпатським лісам, фахівці оцінили у 18,3 мільйони гривень у 2020 році та 7,1 мільйони гривень за перше півріччя 2021 року. У 2020 році Державна екологічна інспекція стягнула майже 12,2 мільйони гривень штрафів та відшкодувань збитків, завданих екології лісів. При цьому понад половина цієї суми – 5,1 мільйона гривень – стосувалася порушників, які займалися «чорною» рубкою на території українських Карпат [7].

Винищення лісів є сучасною глобальною проблемою зі значним впливом на природне середовище, дику природу та фауну. Карпатський регіон є важливою екосистемою. Ліси в Карпатах стикаються з загрозою внаслідок різноманітних людських діяльностей, таких як сільське господарство, вирубка лісу та міська забудова. Але, однією з основних причин вирубки лісу є незаконна діяльність. Незаконна торгівля деревиною залишається популярною через високий попит, і правоохоронні органи не вживають достатньо ефективних заходів проти корупції. За словами екологів, до 87% лісозаготівель у Карпатах є незаконними. Незаконна вирубка призводить до серйозних наслідків для рослинного та тваринного світу, порушує природне відновлення лісів [1].

Так, улітку 2016 року в зоні проведення антитерористичної операції (АТО) затримано 52 вагони з контрабандою, зокрема 12 ешелонів із деревиною, призначеною для постачання до самоназваних терористичних квазідержавних утворень «днр» і «лнр». Цей ліс використовувався для будівництва нових укріплень бойовиків, проте в документах зазначалося, що ця деревина є третьосортною, призначеною тільки для дров. Тоді суд арештував 645 кубічних метрів деревини, що майже дорівнює 600 т. [3].

Проблема незаконної вирубки лісу не обмежується лише Україною і викликає занепокоєння природоохоронців протягом багатьох років. В інших країнах темпи вирубки лісів менші через суворе дотримання законів і впровадження практик сталого лісового господарювання.

Відповідно до статті 105 Лісового кодексу України порушення лісового законодавства тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність відповідно до закону. Зокрема, відповідальність за порушення лісового законодавства несуть особи, винні у незаконному вирубуванні та пошкодженні дерев і чагарників [6].

Статтею 246 Кримінального кодексу України встановлено кримінальну відповідальність за незаконну порубку лісу. Зазначений законодавчий акт визначає це як незаконне зрубання дерев або чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях, а також перевезення, зберігання і збут незаконно рубаних дерев або чагарників, що завдали істотної шкоди. За вчинення цього правопорушення передбачені наступні покарання: штраф від тисячі до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, арешт на строк до шести місяців, обмеження волі на термін до трьох років або позбавлення волі на той самий період [5].

Для вирішення цієї проблеми в Карпатах важливо поєднати правові, політичні та інноваційні заходи, спрямовані на суспільство. Необхідно чітко дотримуватись існуючих законів, посилювати штрафи за незаконну вирубку лісу, а також створювати альтернативні джерела доходу для місцевого населення, щоб зменшити тиск на ліси. Крім того, для відновлення вирубаних і деградованих територій лісу Карпат важливо реалізовувати проекти лісовідновлення та лісорозведення, які сприятимуть відновленню біорізноманіття та покращенню екологічного стану лісів [8].

Література

1. Вакулук П.Г. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні: монографія. Х.: Прапор, 2006. С. 263. (дата звернення 11.11.2023).
2. Валентин Марчук. Продертися крізь «ліс», або Чи реально припинити злісну вирубку Карпат [Електронний ресурс], 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3297727-prodratisa-kriz-lis-abo-ci-realno-pripiniti-zlisnu-virubku-karpat.html> (дата звернення 11.11.2023)
3. Вікторія Доскіч. Екологічне лихо: Винищення лісів в Україні [Електронний ресурс], 2016. URL: <https://ecology.unian.ua/1272491-ekologichne-liho-vinischennya-lisiv-v-ukrajini.html> (дата звернення 11.11.2023)
4. Ворон В.П., Лавров В.В., Бондарук М.А. Проблеми досліджень антропогенного пошкодження лісів України: здобутки та перспективи. Лісівництво та агролісомеліорація. Харків: Майдан, 2002. Вип. 103. С. 10. (дата звернення 11.11.2023).
5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 №2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 11.11.2023).
6. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення 11.11.2023).

7. Товариство лісівників України. Загальна характеристика лісів України: вебсайт. URL: <https://tlu.kiev.ua/nasha-dijalnist/profesiino-pro-lis/objektivna-informacija-shchodo-lisiv.html>. (дата звернення 11.11.2023).

8. Хилько М. Екологічна безпека України: навч. посібник. Київ, 2017. 217 с. URL: philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/Vykladachi/Hylko/Hylko (дата звернення 11.11.2023)